

Első alapelv - Választás. Az állampolgárok részvétele; tisztességes lebonyolítása; a képviselet összetétele

Az első alapelv a polgárok részvételére, a választások tisztességes lebonyolítására és a képviseletre vonatkozik.

Az állampolgárok bevonása a döntéshozatalba a képviseleti demokrácia alap gondolata, amely a szabad és tisztességes választások lebonyolításában testesül meg. Az állampolgárok részvétele megvalósulhat a választások során vagy azok között bármely szakaszban, és a politikai állásfoglalás és döntéshozatali munka különböző szakaszaiban is szerepe lehet.

1. A helyi választásokat szabadon és tisztességesen, a nemzetközi normák és a nemzeti jogszabályok szerint, család nélkül folytatják le.

A politikai életben való részvétel úgy határozható meg, hogy az egyének és csoportok aktívan kiveszik a részüket az életüket befolyásoló kormányzati folyamatokból. Ez magában foglalhatja mind a döntéshozatalban való részvételt, mind az ellenzéki állásfoglalást. Az aktív szerepvállalás alatt a hivatalos politikai részvételt (szavazás, tisztségre jelölés, kampánytevékenység) és más tevékenységeket (tiltakozás, petíció benyújtása) is értünk.

Amikor az emberek elmennek szavazni akár a helyhatósági vagy parlamenti választások esetében akkor megválasztják képviselőiket, akik viszont jogosultak lehetnek más képviselők, mint köztisztviselők kinevezésére is.

A választási rendszernek garantálnia kell, hogy minden szavazásra jogosult állampolgár gyakorolni tudja szavazati jogát, ideértve a szavazóhelyhez és az összes vonatkozó információhoz való hozzáférést. Ezenkívül mindenkinek tiszteletben kell tartania a szabad választások eredményeit, függetlenül politikai hovatartozástól vagy rokonszenvtől. Azoknak, akik elvesztették a választást, tudomásul kell venniük vereségüket és biztosítaniuk kell a békés hatalomátadást.

A törvényes választások megtartása érdekében elengedhetetlen, hogy legyenek választási megfigyelők. A megfigyelők lehetnek független testületek, egyének, a politikai pártok képviselői vagy NGO-k.

A választásokat kompetensen, egyértelmű és következetes eljárások alapján kell lebonyolítani. A választások szervezőinek el kell nyerniük a választók bizalmát, miközben biztosítaniuk kell, hogy lebonyolítás részletei megfeleljenek a nemzetközi közösség előírásainak. A hazai megfigyelőkhöz hasonlóan a nemzetközi választási megfigyelőknek is fontos szerepük van. Munkájuk során a nemzetközi megfigyelőknek meg kell osztaniuk tapasztalataikat hazai kollégáikkal és más érintett szervekkel. Együtt kell működniük a helyi hatóságokkal, és törekedniük kell a közvélemény bizalmának fenntartására a választási folyamat iránt.

2. Az állampolgárok állnak a közéleti tevékenység középpontjában, és világosan meghatározott módon vesznek részt a közéletben helyi szinten.

A demokratikus folyamatokat úgy kell megtervezni, hogy azok a lehető legátláthatóbbak és könnyen érthetőek legyenek. Fontos, hogy a megállapodások rugalmasak és dinamikusak legyenek: azokat a változó körülményekhez kell igazítani a helyi hatóságon belül és kívül egyaránt. A rendszereknek képesnek kell lenniük speciális igényű polgárok bevonására is, biztosítva, hogy mindenki egyenlő eséllyel hozzáférhessen és beszélhessen a demokratikus döntéshozatalba.

A megválasztott képviselőknek a helyi igények figyelembevételével kell a döntéseket meghozniuk olyan módon, hogy minden döntéshozatali eljárásuk megfeleljen a hazai és nemzetközi jogszabályi követelményeknek. A helyi döntéshozatalt szabályozó irányelveknek a lehető legegyszerűbbeknek és legegyszerűbbnek kell lenniük. Ezeknek nyilvánosan elérhetőnek kell lennie mindenki számára, aki érdeklődik irántuk, beleértve az állampolgárokat, az érdekelt feleket, NGO-kat, a helyi és nemzeti vállalkozásokat, a szakszervezeteket stb.

A legtöbb szakpolitikai dokumentum a részvételt a különböző hatósági szintek és az érdekelt közötti folyamatos interakciónak tekinti. A szakpolitikai ciklus különböző szakaszait szem előtt tartva a részvétel intenzitása és formája a szakasztól és a kívánt eredménytől függően változik. Az Európa Tanács dokumentumai, valamint számos országspecifikus jogi szabályozás és gyakorlat a következő szinteket azonosítja:

1. információkhoz való hozzáférés,
2. konzultáció,
3. aktív részvétel (partnerség).

Ezenkívül a részvétel és az elkötelezettség átfogó dimenziója a párbeszéd, amelyet az együttműködés formájának tekintik.

3. Minden férfinak és nőnek lehet hangja a döntéshozatalban, akár közvetlenül, akár az érdekeiket képviselő törvényes köztes testületeken keresztül. Az ilyen széles körű részvétel a véleménynyilvánítás, a gyülekezés és az egyesülés szabadságára épül.

Minden férfinak és nőnek joga és lehetősége van részt venni a közügyekben akár közvetlenül vagy képviselők megválasztásán keresztül. Ezenkívül a részvétel köre nemcsak a polgárokat, hanem a NGO-kat és más érdekelt feleket is magában foglalja, akiknek joguk kell legyen arra, hogy hozzájárulhassanak az őket érintő politika és jogszabályok kidolgozásához.

Fontos különbséget tenni a politikai és a döntéshozatali folyamatokkal kapcsolatos tevékenységek és a nyíltan politikai tevékenységek között.

A NGO-k és más érdekelt szervezetek által végzett számos tevékenység kihatással van a közpolitikára, és magában foglalhatja a jogszabályok befolyásolására tett kísérleteket, lobbizást, kampányt, figyelemfelkeltést vagy a választások nyomán követését. Mivel azonban a politikai tevékenységeknek nincs általánosan elfogadott meghatározása, a "politikai tevékenység" kifejezést időnként korlátozóan alkalmazzák a NGO-k és az ilyen típusú

szervezetek véleménynyilvánításra vagy a hatóságok cselekedeteinek kritizálására való képességének korlátozására. Egy jó gyakorlat ennek a kiküszöbölésére, amikor az országok a politikai tevékenységeket szabályozzák, akkor kifejezetten felsorolják, hogy mi tekinthető "politikai tevékenységben való részvételnek". Ha az ilyen részvételnek vannak korlátai, akkor ezeket egyértelműen megfogalmazzák és szűken definiálják. Ez segít abban, hogy a döntéshozatali folyamatokban való részvételt megkülönböztessék a politikai tevékenységektől, és semmilyen módon ne korlátozzák ezeket.

Fontos leszögezni, hogy a részvétel nem egyszeri cél, és nem valósítható meg teljes mértékig, ha nem folyamatos. A gyakorlatban számos olyan modellt találhatunk, amelyek elősegíthetik a fenntartható és lényegi részvételt jogszabályi keretek vagy gyakorlati eszközök révén.

4. Minden hangot, beleértve a kevésbé kiváltságosak és a legkiszolgáltatottabbak hangját is, meghallgatják és figyelembe veszik a döntéshozatal során, ideértve az erőforrások elosztását is

A polgárok részvétele sokféle formát vehet, az informális interakciótól kezdve a hivatalos konzultáción át a szakpolitika közös létrehozásáig, az állampolgárok által irányított testületek vagy irányító csoportok felállításáig, vagy a helyi közösséggel folytatott közvetlen tárgyalásokig. Mindazonáltal az állampolgárokkal folytatott minden magas színvonalú kapcsolattartásnak átláthatóságon kell alapulnia, biztosítva, hogy a helyi lakosok, köztük a kevésbé kiváltságosak és a legkiszolgáltatottabbak is, hozzáférhessenek a hatékony részvételhez szükséges összes információhoz. Csak a polgárokkal való intenzív interakció révén érhető el, hogy a döntések és politikák a közösség valós igényeit tükrözzék, és így válhat a közösségi szakértelem és tapasztalat kiaknázhatóvá. Ez a folyamat lehetőséget ad olyan megoldások keresésére, amelyek a valódi igényekre reagálnak és költséghatékonyak.

A részvételen alapuló döntéshozatal saját kihívásokat támaszt.

Ide tartoznak többek között a következők:

- előfordulhat, hogy a polgárok vagy az érdekelt csoportok nem teljesen értik a szóban forgó témákat;
- nem biztos, hogy képesek gyorsan reagálni, vagy gyakorlati vagy megvalósítható ötletekkel reagálni;
- és egyes esetekben a részvételi demokrácia iránti lelkesedés korlátozott lehet.

A döntéshozatali folyamatban való részvétel formáinak és normáinak kialakításakor figyelembe kell venni az állampolgárok részvételére vonatkozó kihívásokat és lehetőségeket. Fontos hangsúlyozni, hogy a közügyekben való aktív részvétel kétirányú:

- a hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy a közösség minden csoportja, beleértve a kevésbé kiváltságos és legkiszolgáltatottabb csoportokat is valóban beleszólhassanak a közéletbe;
- De ugyanakkor az állampolgárok felelőssége, hogy érdeklődjenek a helyi ügyek iránt és, hogy gyakorolják részvételi és demokratikus jogukat is.

Minden polgárnak joga kell, hogy legyen beleszólni helyi közügyekben, függetlenül a helyi közösség méretétől vagy a képviselő típusától. Fontos, hogy a közösségek elégedettek legyenek a döntési folyamat befolyásolásának lehetőségeivel, és hogy az ő érdekeiket képviselők meghallgassák őket.

5. Mindig őszintén próbálnak közvetíteni a különböző jogos érdekek között, és széles körű konszenzusra kell jutni abban, hogy mi szolgálja az egész közösség érdekeit és az hogyan érhető el

Az állampolgárokra nem szabad csak úgy tekinteni, mint csak választókra és a szolgáltatások hasznélvezőire, mert minden demokratikus társadalom elengedhetetlen része az állampolgárok döntéshozatali folyamatba való bevonása.

Az érdekelt felek (stakeholderek) meghatározhatók úgy, mint olyan személyek, akinek van nyerni vagy veszíteni valójuk egy tervezési folyamat, program vagy projekt kimenetele révén. A stakeholderek olyan egyének vagy csoportok, akiknek érdeke egy adott kérdésben nagyobb vagy közvetlenebb, mint egy hétköznapi állampolgáré. A közszféra megfelelő irányítása megköveteli, hogy a hatóságok figyeljenek az érdekelték igényeire, és megértsék, milyen kulcsfontosságú és konstruktív szerepet játszhatnak a közügyekben.

Az stakeholderek fontosságát széles körben elismerik a modern kormányzati és helyi önkormányzati szektorok. Magától értetődik, hogy ezen szereplők sikeres bevonása nem csupán a nyilvánosság számára nyújt választási opciókat, hanem az értékes tapasztalatokkal rendelkező kulcsfontosságú csoportokat ösztönzi arra, hogy részt vegyenek a döntéshozatali folyamatban.

A konszenzus keresése a döntéshozatali folyamatokban magában foglalja a résztvevők többségének egyetértését, de megpróbálja kezelni a kisebbségi aggályokat is annak érdekében, hogy mindenki számára elfogadható döntések születhessenek.

6. A döntéseket a többség akarata szerint hozzák, de közben a kisebbség jogait és az ő jogos érdekeiket is tiszteletben tartják.

A helyi hatóságoknak el kell ismerniük közösségeik sokféleségét, ugyanakkor meg kell találniuk hogyan lehet a kisebbségi és a többségi nézeteket összehangolni. Ez komoly kihívást jelenthet, különösen azokban az esetekben, amikor a kisebbségi kultúra nézetei vagy meggyőződései összeütközésbe kerülnek a többségi kultúra álláspontjával.

A polgárok földrajzilag sokféle közösséghez tartozhatnak, de etnikai hovatartozásuk, szexuális irányultságuk, munkahelyi vagy társadalmi érdekeik, fogyatékoságuk alapján is különbözőképpen lehet őket kategorizálni. Az állami hatóságoknak tisztában kell lenniük a sokféleségnek ezen megjelenésével, amikor megszólítják a széles társadalmat.

A kisebbségeknek joguk van befolyásolni a döntéshozatali folyamatokat, és hogy olyan emberek képviseljék őket, akik hasonló vagy azonos társadalmi, gazdasági és kulturális háttérrel rendelkeznek, mint ők maguk.

Külön törvények vagy rendeletek lehetnek érvényben annak biztosítására, hogy kisebbség jogait és jogos érdekeit tiszteletben tartsák és végrehajtsák. Például az állami szervek kötelezhetőek arra, hogy a dokumentumokat több helyi szinten használt nyelven tegyék közzé, vagy „önkormányzatiság” sajátos formáit hozzák létre, ahol a kisebbségi csoport számára fontos kérdésekben maga a kisebbség dönthet.

Indikátorok

1. Az önkormányzat a legjobb gyakorlatok nemzetközi normáinak megfelelő törvények szerint vezényli le a választásokat.

Számos ország ratifikálta a választásokra vonatkozó nemzetközi szerződéseket és szabványokat, és ezeket a szabványokat beépítette a nemzeti törvényeibe és rendeleteibe. Nagyon fontos, hogy ez a politikai és közigazgatási élet minden szintjére vonatkozzon, hogy biztosítva legyen ezek megfelelő végrehajtása.

Ugyanakkor, mivel a hazai és a nemzetközi választási megfigyelés gyakorlata egyre bővülőben van, a megfigyelő szervezetek megszorodtak, és létrejött a választási megfigyelők szakmai közössége. A hatékony hazai választási megfigyelőknek több közös jellemzőjük van:

- ismerik a politikai kultúrát, beleértve a helyi sajátosságokat is;
- beszélnek a nyelvet (beleértve a nyelvjárást is) és ismerik a helyi környezetet; és
- valós tapasztalatot szereztek az egymást követő választások megfigyelésében, és eközben speciális készségeket fejlesztettek ki.

A választások szervezésekor a hatóságoknak - a mutató alapjául szolgáló kulcsfogalomnak megfelelően - figyelembe kell venniük a bevált gyakorlatok nemzetközi szabványait, amelyek a következőket foglalják magukban:

- az állampolgároknak a közügyekben való részvételhez való joga az időszakos választásokon keresztül,
- a választásokon való indulás joga,
- a választójog,
- és a titkos szavazáshoz való jog
- a választási folyamat átláthatósága,
- a jelöltek és a politikai pártok egyenlő hozzáférése az állami forrásokhoz,
- a jelöltek és a politikai pártok egyenlő hozzáférése a közpénzekből finanszírozott médiához, és
- tájékozott és képzett választópolgárok.

Példa: Lengyelországban például a választási intézmények rendszere országos, választókerületi és kerületi szinten működik, a választás típusától függően némi eltéréssel. A Nemzeti Választási Bizottság egy permanensen működő szerv, amelynek feladata az összes választás előkészítése és lebonyolítása. Kilenc bíróból áll, akik közül hárman a Legfelsőbb Bíróság, az Alkotmánybíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság tagjai. Az egyes választásokhoz más-más bizottságokat neveznek ki.

2. Meghatározott konzultációs folyamat részeként az önkormányzat aktívan nyilvánosságra hozza terveit, és felkéri a polgárokat, nem kormányzati szervezeteket

(NGO), vállalkozásokat, helyi médiát és más csoportokat, hogy véleményezzék ezeket a terveket.

A hatékony kommunikációs csatornák alapvető fontosságúak a helyi hatóságok által elérni kívánt szélesebb körű társadalmi és gazdasági eredmények megvalósításához. A részvétel hatékonyabb tanulást és jobb döntéseket tesz lehetővé. A helyi hatóságok számára a kiindulópont a tudatosság fejlesztése, hogy a polgárok tisztában legyenek jogaikkal és kötelezettségeikkel és ami a legfontosabb, a demokratikus folyamatban betöltött szerepükkel. Egyes helyeken ez a fajta tudatosság széles körben elterjedt, máshol viszont gyenge.

A hatóságoknak minden szinten arra kell törekedniük, hogy a polgárok aktívan támogassák politikái programjaikat, ne pedig hallgatólagosan belenyugodjanak azokba.

A döntéshozatal különböző fázisaiban fontos:

- Prioritások meghatározása: az ismeretek közvetítése és a tudatosság növelése a prioritások meghatározásához használt módszertanról, az érintett szereplőkről és a fő témákról;
- Előkészítés: az átláthatóság biztosítása, így az összes releváns és nyilvános (azaz nem biztonsági okokból titkosított) dokumentum hozzáférhetővé tétele;
- Döntés: a meghozott döntésről szóló információk gyors átadásának biztosítása;
- Végrehajtás: átlátható irányítás biztosítása minden végrehajtott eljárásban;
- Monitoring: az alkalmazott mutatók és kritériumok átláthatóságának biztosítása, valamint a közigazgatásnak a szükséges fejlesztésekkel kapcsolatos visszajelzési lehetőségek biztosítása;
- Szakpolitikai hangolás: visszajelzés biztosítása mindenki számára, részletezve, hogy a visszajelzéseket és a szakértők értékeléseit hogyan építették be az új szakpolitika meghatározásába.

Ami a nyitottság és átláthatóság kötelezettségét illeti a széles nyilvánosság irányába, a részvétel információs szintjének hatékony megvalósítására különböző módok létezhetnek:

- Az ülések megnyitása a nyilvánosság előtt;
- A napirendek, jelentések és egyéb vonatkozó anyagok közzététele az interneten, a hatóság honlapján vagy a közösségi médiában;
- Brosúrák és plakátok készítése, amelyeket a közösségi találkozók helyszínén terjesztenek, hogy a korlátozott vagy internet-hozzáféréssel egyáltalán nem rendelkező, illetve digitális kompetenciák hiányában is elérjék a polgárokat;
- Dokumentumok, valamint nyilvános eseményekről szóló információk készítése a hivatalos nyelven és a közösségben jelen lévő kisebbségi nyelveken is, hogy az információk a lehető legszélesebb körben eljussanak a nyilvánosághoz.

Az egyes érdekelt feleket érintő kérdésekben specifikusabb tájékoztatási stratégiákat lehet meghatározni, mint például:

- A döntéshozatali folyamat alakulásáról szóló frissítések külön hírlevelek útján, amelyeket e-mailben vagy postai címre küldenek;

- célzott meghívók nyilvános bemutató rendezvényeken való részvételre;
- az adott téma olyan aspektusairól szóló, külön erre a célra kialakított információk, amelyek jobban megfelelnek az érdekelt felek konkrét érdeklődési körének.

Példa:

Közvélemény bevonása Ausztriában - Polgári zsűri a grazi Obere Neutorgasse, számára.

A grazi városi tanács egyhangúlag döntött a grazi Obere Neutorgasse gyalogosövezetének bővítéséről, valamint arról, hogy előzetesen a lakosság bevonására egy projektet hajtanak végre, amelynek célja az Obere Neutorgasse forgalomcsillapítására vonatkozó javaslatok kidolgozása. A részvételi folyamat a lakosságnak szóló tájékoztató gyűléssel kezdődött, amelyen elmagyarázták, hogy mi is fog történni. Ezután a lakosok és az üzlettulajdonosok a célcsoportok számára szervezett workshopon gyűjtöttek ötleteket a Neutorgasse forgalomcsillapítására. Egy kerekasztal-beszélgetésen a lobbisták további javaslatokat tettek. Eközben 65 grazi férfit és nőt választottak ki véletlenszerűen négy tanulmányi csoportba: úgynevezett "polgári zsűrikbe". Munkájuk egy bevezetővel kezdődött, majd brainstorming formájában folytatódott. A várostervezés és a közlekedéstervezés szakértői alapinformációkkal látták el őket, amelyeket a Neutorgasse-ban a helyszínen kiegészítettek. Ekkor az esküdtek megvitatták a különböző megközelítéseket, amelyeket aztán tervtervezetökké alakítottak. Ez a munka egy estén és két teljes napon át tartott. Ezért jelképes díjazásban részesültek. Az esküdtek megállapításait egy későbbi kerekasztal-beszélgetésen vitatták meg az érdekképviselőkkel. A moderátor az eredményeket a zsűri jelentésében foglalta össze, amelyet a négy zsűri képviselői ellenőriztek. Ezután a zsűritagok bemutatták eredményeiket az illetékes politikusoknak (Graz város döntéshozóinak), köztük a projektért felelős tanácsosnak, aki a belső tanács elé terjesztette az eredményeket. A tanács valamennyi képviselőcsoportja elfogadta a zsűri ajánlásait, és a finanszírozást ennek megfelelően határozták meg.

3. Az önkormányzatok arra törekszenek, hogy javítsák a helyi szabályozásokat és gyakorlati intézkedéseket az állampolgárok helyi közéletben való részvételével kapcsolatban.

A helyi hatóságoknak nagy figyelmet kell fordítaniuk a polgárok helyi közéletben való részvételét szabályozó szabályokra és eljárásokra. Az állami szerveknek aktív programmal kell rendelkezniük a polgárok bevonására a döntéshozatalba, bármely terv kezdeti szakaszától kezdve.

A civil részvételt a döntéshozatali folyamat során nagyban segítheti a gyakorlati eszközök biztosítása.

- E-részvétel;
- Kapacitásépítés, például képzések, csereprogramok stb.;
- Részvételi költségvetés (azaz olyan folyamat, amelynek során egy adott város polgárait egyénileg vagy egy szervezeten keresztül bevonják a közpénzek elosztásáról szóló döntésekbe. A folyamat a polgárok aktív részvételének számos formájából áll, beleértve a projektfejlesztést, az ad hoc testületekben való részvételt, a konkrét projektek elfogadásáról való szavazást);
- Keretdokumentumok, például kétoldalú megállapodások, amelyek a hatóságok és az érdekelt felek közötti kapcsolat alapjait határozzák meg.

Példa: Részvételi költségvetés-tervezés Lengyelországban

A részvételi költségvetést 2013-ban vezették be Wroclawban, és ez az egyik legsikeresebb példa Lengyelországban. A helyi hatóságok a város költségvetésének egy részét a részvételi költségvetési folyamat

támogatására különítették el. A polgárokat felkérték, hogy nyújtsák be saját ötleteiket a városban megvalósítandó projektekre vonatkozóan. Ezeket az ötleteket a helyi hatóságok összegyűjtötték, megvizsgálták és előzetesen kiválasztották. A sikeres projektek végső kiválasztása a polgárok szavazatai alapján történt. A megvalósítást megelőzően az önkormányzat az érintett (magán- és állami) érdekeltekkel együtt meghatározta az egyes projektek menetrendjét. A projektek nyomon követési és értékelési eredményeit a végrehajtási időszak alatt nyilvános üléseken mutatták be.

4. A döntéshozatali folyamat kezdeti szakaszában konzultálnak a nyilvánossággal.

Fontos, hogy a helyi hatóságok a döntéshozatali folyamat legelejétől kezdve bevonják a polgárokat.

A helyi lakosságot aktívan ösztönözni kell a részvételre, meg kell hívni őket a folyamatba, és teljes mértékben fel kell vértetni őket a részvétel értelmezéséhez szükséges ismeretekkel és információkkal. A polgároknak segíteniük kell a közösségi célok meghatározását, a napirendek és stratégiai kezdeményezések kidolgozását, és részt kell venniük a végrehajtási eljárásokban és azok felülvizsgálatában, és hozzá kell járulniuk az előrehaladás méréséhez, és a programok eredményeinek értékeléséhez.

Az emberek részvétele a politikai döntéshozatali folyamat különböző lépéseiben a következők szerint változik a részvétel intenzitása szerint. Az Európa Tanács a részvétel négy szintjét határozza meg:

- Tájékoztatás - a részvétel viszonylag alacsony szintje, amely általában a hatóságok egyirányú tájékoztatásából áll. Ez a szint nem igényel intenzív interakciót a hatóság és a nyilvánosság között; a hatóságnak azonban biztosítania kell, hogy a nyilvánosság minden szakpolitikai fázisban időben és pontosan megkapja a folyamat szempontjából releváns információkat.
- Konzultáció - a hatóságok véleményt kérhetnek egy adott szakpolitikai témáról vagy fejlesztésről. Ez a részvétel reaktív formája, mivel a nyilvánosságot a hatóság kérésére vonják be. A konzultáció különösen fontos a szakpolitikák kialakításánál és a szakpolitikák fejlesztési szakaszában.
- Párbeszéd - a kölcsönös érdekekre és esetlegesen közös célokra épülő kétirányú kommunikáció, amely rendszeres véleménycserét biztosít (széles körű és együttműködésen alapuló párbeszéd). A politikai ciklus minden szakaszában nagyra értékelt, de a politikaformálás és -újraformálás szempontjából kulcsfontosságú.
- Partnerség - a részvétel legmagasabb szintje, ahol a polgárok, az NGO-k és a hatóságok szorosan együttműködnek egymással, ugyanakkor biztosítják, hogy a polgárok és az NGO-k továbbra is függetlenek maradjanak, és a partnerségi helyzettől függetlenül is joguk van kampányolni és cselekedni. A partnerség olyan tevékenységeket foglalhat magában, mint a szolgáltatásnyújtás, a részvételi fórumok és az közös döntési testületek létrehozása.

Példa: Temesvári kerületi konzultatív tanácsok

A példa Temesvár önkormányzatának a kerületi konzultatív tanácsok (DCC-k) bevezetésére irányuló kezdeményezésére összpontosít. Ezt a kezdeményezést a Temesvárral testvérvárosban, Mulhouse-ban működő francia Conseil de Quartier (városrészi tanács) modellje ihlette. A DCC-k a polgárok városrészi szinten szervezett

csoporthaj, amelyek a helyi mindennapi élet konkrét kérdéseivel foglalkoznak. A kezdeményezés célja a polgárok és a helyi hatóságok közötti kommunikáció javítása, a nyilvánosság számára elérhető információk minőségének javítása és a polgárok helyi politikai döntéshozatalba való fokozottabb bevonása volt.

5. Van egy aktív programja a választott képviselőknek, hogy az állampolgárokat bevonják a döntéshozatalba.

Az új évezred egyik fontos kihívása az lesz, hogy sikeres módot találjunk arra, hogy a nyilvánosságot bevonjuk a jövő közösségeinek alakításába. A közösségek társadalmi tőkájére való építkezés alapvető fontosságú lesz. A részvételi folyamat megteremtése magában foglalja annak az eredmények elérésnek módjainak mérlegelését, valamint azt, hogy milyen módszereket és mikor alkalmaznak. A folyamat elválaszthatatlan a céltól és a kontextustól.

Kétségtelen, hogy ez a folyamat összefügg azzal, hogy a választott tisztségviselők mennyire állnak készen arra, hogy reagáljanak a polgárok valós igényeire, képviseljék érdekeiket, és törekedjenek életminőségük javítására. Ez egyre fontosabb a közigazgatás helyi szintjén, ahol a hatóságok és a polgárok közötti kapcsolat szorosabb, kézzelfoghatóbb és érzékenyebb.

Ezért fontos, hogy a választott képviselők és a polgárok számára egyaránt olyan intézkedéscsomag kerüljön kidolgozásra, amely segít biztosítani az érdemi részvételt és a jogi garanciák hatékony végrehajtását. A végrehajtási kihívások kezelése érdekében a hatóságok:

- Tervezzék meg a hatékony részvételi folyamatokhoz szükséges emberi és pénzügyi erőforrásokat. Ez azt jelenti, hogy konkrét embereket kell kijelölni a folyamat koordinálására, elegendő finanszírozást kell elkülöníteni, beleértve - ahol lehetséges - az érdekelt polgárok szélesebb körű elérését biztosító forrásokat is.
- További rendeletek bevezetése a végrehajtás garanciáinak megerősítése érdekében.
- Iránymutatások, felhasználóbarát brosúrák, workshopok vagy online eszközök kidolgozása a további magyarázat, a megértés fokozása és a több szerv általi végrehajtás összehangolásának biztosítása érdekében.
- Konzultációs tervek kidolgozása a folyamat célkitűzéseinek tisztázására, a legjobb módszerről való döntés, a szükséges pénzügyi források felmérése és tervezése a tervezet elkészítésének megkezdése előtt.

Példa: Szomszédsági tervezés az Egyesült Királyságban

A "Roadmap to Neighbourhood Planning" (Útiterv a szomszédsági tervezéshez) című dokumentumot a Locality (közösségek által vezetett szervezetek hálózata) készítette el. Emellett a tervezésért felelős nemzeti kormányzati ügynökség - a Department for Communities and Local Government - finanszírozást bocsátott rendelkezésre, hogy támogatást és támogatásokat nyújtson azoknak a közösségeknek és csoportoknak, amelyek be kívánják vonni a polgárokat a tervezési folyamatba. A meglévő jogi keret, valamint a pénzügyi ösztönzők, az online tapasztalatcsere, az erőforrások és a promóciós kampányok hozzájárultak a hatékony és fenntartható gyakorlatokhoz.

6. Van egy aktív program arra, hogy ösztönözze az egyéneket a választott képviseleti szerepvállalásra.

A választott tisztségek pozíciójába leggyakrabban a politikai pártokon keresztül vezet az út. A legtöbb jelölt függ a pártoktól a jelölés, a választási támogatás, a választási kampány során

nyújtott segítség, a pénzügyi források és a megválasztás utáni folyamatos támogatás tekintetében. Míg egyes jelöltek függetlenként indulnak, számukra sokkal nehezebb megnyerni egy választást egy politikai szervezet támogatása nélkül.

Annak érdekében, hogy a hatóságok az egyéneket a választott képviseleti szerepvállalásra ösztönözzék, állást kell foglalniuk az olyan kérdésekben, mint például:

- Annak biztosítása, hogy a politikai pártokról szóló törvények és a választásokkal kapcsolatos egyéb jogszabályok közvetve ne hozzanak hátrányos helyzetbe egy bizonyos csoportot, például a nőket, a fiatalabbakat, a kisebbségeket stb;
- A politikai pártokat belső működésükre vonatkozó demokratikus eljárások elfogadására kötelező jogszabályok végrehajtása;
- Ideiglenes különleges intézkedések mérlegelése, amelyek megkövetelik a politikai pártoktól, hogy a jelöltlistáikon a polgárok magasan képviselt csoportjait, például a nőket, a fiatalabbakat, a kisebbségeket stb. reprezentatív arányban szerepeltessék;
- Biztosítsák (közvetlenül vagy a politikai pártok vagy polgári csoportok számára nyújtott ösztönzők révén) a női jelöltek számának növelését, beleértve a forrásokat, a képzést és a műsoridőhöz való jobb hozzáférést.

Példa: ENSZ kampány, hogy fiatalok is induljanak választott tisztségeikért

Az ENSZ szerint "a lakosság több mint 50 százaléka 30 év alatti, de a megválasztott törvényhozók kevesebb mint 2 százaléka az; a kampány kiemeli, hogy a fiatalok aktív részvétele a választási politikában alapvető fontosságú a virágzó és reprezentatív demokráciák számára világszerte. A kampány hangsúlyozza a fiatalok jogát a demokratikus folyamatban való teljes körű részvételre, beleértve a fiatalok azon jogát, hogy maguk is indulhassanak a választásokon".

Az ENSZ emberi jogi főbiztosa, Zeid Ra'ad Al Hussein ugyanakkor azt mondta: "A fiatalabb generációk nincsenek megfelelően képviselve a hivatalos politikai intézményekben, mint például a parlamentekben, a politikai pártokban és a közigazgatásban. Emiatt sokan úgy érzik, hogy a vezetés és a politikai döntéshozatal az elit számára van fenntartva. Egy olyan társadalom, amely nem tartja tiszteletben mindenki egyenlő részvételi jogát, alapvetően nem egészséges. A véleménynyilvánításhoz - beleértve a kritikát is - és a közügyekben való részvételhez való jog alapvető fontosságú annak biztosításához, hogy az állami intézmények elszámoltathatóak legyenek, és az emberek szolgálatában álljanak." Annak érdekében, hogy az országokat a probléma megoldására ösztönözze, az ENSZ nemzetközi kampányt indított - #NotTooYoungToRun -, amelynek célja, hogy felhívja a figyelmet a fiatalok közhivatalokért való induláshoz való jogára és előmozdítsa azt, valamint foglalkozzon az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés széles körben elterjedt problémájával.

7. Megvizsgálták a szavazati joghoz való hozzáférést, és intézkedéseket tettek annak biztosítására, hogy egyetlen csoportot se lehessen ebből kizárni vagy hátrányba részesíteni.

A politikai és közéletben való közvetlen és közvetett részvételhez való jog - amely a szavazati jogon és a szavazáson való részvételen keresztül valósul meg - létfontosságú az egyének és csoportok felhatalmazása szempontjából, és az egyik alapvető eleme a marginalizáció és a megkülönböztetés felszámolására irányuló emberi jogi alapú megközelítéseknek.

A politikai és közügyekben való teljes körű és hatékony, egyenlő alapon történő részvétel biztosítása érdekében a részvételi mechanizmusoknak és folyamatoknak (beleértve a szavazási mechanizmusokat is) meg kell felelniük bizonyos elveknek:

- A szavazásnak diszkrimináció mentesen kell történnie, és különleges intézkedések alkalmazhatók (ideiglenesen), ha a választóknak speciális szükségleteik vannak.
- A hatóságoknak biztosítaniuk kell a fogyatékossgal élő vagy speciális igényekkel rendelkező választópolgárok számára a másokkal azonos alapon történő szavazás jogát és lehetőségét - ez azt jelenti, hogy a szavazólapjukon közvetlenül és megfélemlítés nélkül, titokban és választásukat egyénileg megjelölve szavazhatnak. Ezért a szavazási eljárásnak, a létesítményeknek és a folyamat egészének - valamint a rendelkezésre bocsátott anyagoknak - megfelelőnek, hozzáférhetőnek, könnyen érthetőnek és könnyen használhatónak kell lenniük.
- A választási anyagokat, beleértve a szavazólapokat is, le kell fordítani a megfelelő kisebbségi nyelvekre, ahol ezeket a nyelveket helyben beszélik. Ha lefordítják, a szavazólapoknak minden nyelven azonos tartalmúnak kell lenniük. A kisebbségi területeken elegendő számú szavazóhelyiséget kell biztosítani, és a kisebbségek tagjai számára egyenlő hozzáférést kell biztosítani.
- A "digitális szakadék" megszüntetése szintén alapvető fontosságú ahhoz, hogy a politikai és közügyekben való részvételhez való jog teljes mértékben érvényesülhessen, különösen ahhoz, hogy a hátrányos helyzetű csoportok az új kommunikációs technológiák segítségével tájékozódhassanak és hangot adhassanak panaszaiuknak.

8. Van egy aktív program arra, hogy a hátrányos helyzetűeket bevonják a döntéshozatalban.

Ahhoz, hogy a társadalmak megfelelően befogadóak legyenek, elengedhetetlen, hogy a helyi közösség minden tagja képes és motivált legyen részt venni a polgári, társadalmi, gazdasági és politikai tevékenységekben. Az a társadalom, ahol a legtöbb tag úgy érzi, hogy szerepe van a közéletben, hozzáfér alapvető szükségleteihez, és lehetősége van részt venni az életét érintő döntéshozatali folyamatokban, az a társadalom, amely előmozdítja a befogadás elveit.

Az állami hatóságoknak tisztában kell lenniük a döntéshozatalban való egyenlő részvétel akadályaiival, és olyan politikákat vagy döntéseket kell végrehajtaniuk, amelyek megszüntetik azokat.

- Ilyen akadályok lehetnek az etnikai hovatartozás, nyelv, vallás, politikai meggyőződés, gazdasági helyzet, fogyatékossg; nemzetiség, szexuális irányultság, nem, életkor stb. alapján történő közvetlen és közvetett megkülönböztetés;
- Még ha nincs is formális megkülönböztetés a politikai vagy közéleti részvétellel kapcsolatban, az egyéb emberi jogokhoz való hozzáférés terén fennálló egyenlőtlenségek akadályozhatják a politikai részvételi jogok hatékony gyakorlását.

9. Az önkormányzat meghatározta a legfontosabb érdekelt csoportokat/stakeholdereket (ide tartoznak a nem kormányzati szervezetek (NGO), vállalkozások, a helyi média és más érdekcsoportok). Ezt a listát folyamatosan felülvizsgálják és frissítik.

A jó kormányzás a közszférában azt jelenti, hogy a hatóságoknak sikerült meghatározniuk valamennyi érdekelt fél érdekeit, és megértették, hogy ezek a felek milyen szerepet játszhatnak a közügyekben.

Az érdekelt felekre való hivatkozás ma már széles körben elterjedt, és a nemzeti és helyi kormányok jellemzően nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy az érdekelt feleket bevonják a konzultációkba. Egyre inkább felismerik, hogy nem elég, ha a nyilvánosságnak csak a választási lehetőségek listáját mutatják be: célzottan kell foglalkozni azokkal a közösségekkel, amelyeknek különleges érdeke fűződik az adott ügyhöz.

- Az érdekelt feltekérkezése kulcsfontosságú. Segít azonosítani a különböző érdekelt feleket, valamint a döntéshozatali folyamatban való érdekelttségüket és relevanciájukat.

Példa: Stratégiai tervezés Gorna Orjahovicában (Bulgária)

Az Észak-Bulgária középső részén fekvő Gorna Orjahovitsa városa az elmúlt években a vasúti, közúti és légi közlekedés országos csomópontjává vált. Ennek eredményeként a város teherforgalma megnövekedett, ami torlódásokhoz, zaj és légszennyezés növekedéséhez vezetett. A fenntartható városfejlesztés tervének kidolgozása a helyi érdekelt felek bevonását irányozta elő ebbe a folyamatba. Első lépésként 2009-ben a város a polgárokkal és a nagyvállalatokkal konzultált interjúk és felmérések útján. Több találkozót is szerveztek az érdekelt felek véleményének összegyűjtésére. A terv a jövőben az érdekelt listájának bővítését irányozza elő, hogy további résztvevőt és az érdekelt teljesebb képviselőt biztosítsa.

10. Az önkormányzat bevezetett gyakorlatokat az önkormányzat tanácskozási folyamatára vonatkoztatva (tanácskozó meghallgatás, állampolgári zsűri, részvételi költségvetés stb.).

A részvételi deliberatív folyamatok a jól működő demokratikus kormányzás eszközeit és céljait egyaránt szolgálják. A részvétel a hivatalos elszámoltathatóság javítására irányuló erőfeszítések szükséges eleme: akkor működik, ha a polgárok úgy érzik, hogy van közük a közigazgatáshoz. Az elkötelezett nyilvánosság megköveteli, hogy a helyi közigazgatás hatékony, érzékeny, átlátható és elszámoltatható legyen. A helyi közigazgatás viszont nyitottabbá válik a nyilvánosság hozzájárulása és részvétele iránt. Így a nyilvánosság bevonása kölcsönös előnyökkel jár: a polgárok jobban tájékozódnak a közpolitikákról és a köztevékenységekről; a választópolgárok tapasztalatainak és szakértelmének felhasználásával pedig a tisztviselők hatékonyabb és érzékenyebb közigazgatást alakíthatnak ki.

Példák a deliberatív folyamatok technikáira a gyakorlatban:

- A részvételi költségvetés-tervezés, amely egyszerre a demokratikus tanácskozás és döntéshozatal folyamata és a részvételi demokrácia egy fajtája, amelyben a hétköznapi emberek döntenek arról, hogyan osszák el az állami költségvetés egy részét. A részvételi költségvetés lehetővé teszi a polgárok számára, hogy azonosítsák, megvitassák és rangsorolják a közkiadási projekteket, és hatalmat ad nekik, hogy valódi döntéseket hozzanak a pénz elköltéséről.
- Közmeghallgatás (és e-konzultáció), amely tágra értelmezve a szakértők és a polgárok, a politikai döntéshozók és az érintett közösség közötti információcsere megkönnyítésére szolgál. A közmeghallgatás általános célja, hogy a nyilvánosság véleményt nyilvánítson a szakpolitikai tervezetetről, a döntéshozók pedig háttér-információkkal szolgáljanak ezekről.
- Az állampolgári esküdtszék a részvételi demokrácia egyik formájaként alakult ki, és a nem szakértői tudás legitimálására törekszik. A bírósági tárgyaláshoz hasonlóan a

polgári esküdtszék is abból a gondolatból indul ki, hogy ha egy csoport embernek bizonyítékot mutatnak be, akkor hatékonyan tudja azt értékelni, és olyan következtetéseket tud levonni, amelyek a szélesebb nyilvánosságot képviselik.

11. A megválasztott képviselő-testület demográfiai összetétele megfelel a település demográfiai összetételének.

A hatóságoknak figyelmet kell fordítaniuk a polgárok sajátos igényeire és a helyi közösségek sajátos jellemzőire annak érdekében, hogy biztosítsák a polgárok állampolgári részvételét. Meg kell tenniük mindent, hogy a helyi választott testületek demográfiai összetétele tükrözze a közösség demográfiai összetételét. Függetlenül attól, hogy a polgárok fiatalabb vagy idősebb közösségéről beszélünk, olyan képviselőkkel kell rendelkezniük, akik képesek kiállni az érdekekben, és akik képesek megfogalmazni és kommunikálni problémáikat vagy elképzeléseiket.

Egy nem reprezentatív felépítésű helyi hatóság miatt egyes társadalmi csoportok és közösségek hátrányos helyzetben érezhetik magukat a politikai folyamatok tekintetében, vagy akár teljesen kirekesztettnek, ami a közélet minőségére vagy általában a társadalomra nézve is súlyos következményekkel jár.

Annak érdekében, hogy a választott tisztségviselők demográfiai összetétele tükrözze a település demográfiai összetételét, a hatóságoknak állást kell foglalniuk az alábbi kérdésekben:

- A helyi közösség (és annak jövőbeli), valamint a választott tisztségviselők testületének bizonyítékokon alapuló demográfiai összetételének meghatározása;
- Az eltérések bizonyítékokon alapuló magyarázatainak megtalálása;
- Együttműködés a politikai csoportokkal annak megértése érdekében, hogy a jelöltek szélesebb korosztályú mintából választása az ő érdekekben áll, különösen a város lakosságának korösszetételét figyelembe véve.
- Annak biztosítása, hogy a politikai pártokról szóló törvények és más, választásokkal kapcsolatos jogszabályok ne hozzanak közvetett módon hátrányos helyzetbe egy bizonyos korcsoportot, például a nőket, a fiatalabbakat, a kisebbségeket stb;
- Ideiglenes különleges intézkedések megfontolása, amelyek megkövetelik a politikai pártoktól, hogy a polgárok korcsoportjainak reprezentatív arányát magasan szerepeltessék jelöltlistáikon;
- Biztosítsák (közvetlenül vagy a politikai pártok vagy polgári csoportok számára nyújtott ösztönzők révén) a bizonyos korcsoportokból származó jelöltek számának növelését, beleértve az erőforrásokat, a képzést és a műsoridőhöz való fokozott hozzáférést;
- A megválasztott képviselők működési profiljának újragondolása az életkori sajátosságok figyelembevételére érdekében.

Példa: Brighton & Hove Városi Tanács, Délkelet-Anglia

Brighton & Hove nagyon fiatal lakossággal rendelkezik, és sok fiatal aktívan részt vesz a politikában a városban; ez azonban nem tükröződött a városi tanács összetételében: a tanácsosok nagy többsége 60-70 év körüli nyugdíjas volt. A tanács megvizsgálta, hogy miért van ez így, és interjúkat készített a jelenlegi tanácsosokkal, a sikertelenül indult választási jelöltekkel és a helyi politikában aktív, de a közelmúltban nem indult jelöltekkel.